Datum

26-01-2021

Onderwerp

Cultuurnota gemeente Oss; Cultuur verbindt OnSS

Aantal bijlagen

4

Wat adviseert het college te besluiten?

1. *De cultuurnota "Cultuur verbindt OnSS" vast te stellen.*

Wat is de aanleiding voor dit advies?

In 2017 hebben de zes grote cultuurinstellingen in Oss het visiedocument 'De Waarde van Cultuur' uitgebracht. Dit document was bedoeld als impuls voor nieuw gemeentelijk cultuurbeleid voor de periode 2018-2022. Een begrijpelijk initiatief, want de laatste cultuurnota 'De Messen geslepen; de cultuurvisie aangescherpt' dateerde uit 2014 en was vooral ingegeven door cultuurbezuinigingen.

Vanuit de gemeente hebben we het visiedocument 'De Waarde van Cultuur' positief ontvangen en als vertrekpunt genomen voor het ontwikkelen van nieuw cultuurbeleid. Als eerste stap daartoe hebben we begin 2018 het beleidsdocument 'Een Cultuur van Waarde 2018-2022' opgesteld, waarin we een reactie hebben gegeven op de ambities en voorgestelde actiepunten van 'De Waarde van Cultuur'. Het beleidsdocument 'Een Cultuur van Waarde 2018-2022' betrof nog geen volwaardige cultuurnota. Het document is wel besproken in de commissievergadering begin 2018, waarbij is afgesproken dat in 2019/2020 een uitwerking zou volgen in de vorm van een nieuwe cultuurnota.

In het coalitieprogramma 2018-2022 heeft het college de ambitie uitgesproken om het brede cultuuraanbod van professionele instellingen, amateurverenigingen, kunstenaars en andere creatieven te willen handhaven voor onze gemeente en daartoe een actueel cultuurbeleid op

te opstellen. In de Prioriteitennota 2021-2024 hebben we voorgesteld vanwege de financiële onzekerheid als gevolg van de Coronacrisis, de transities bij de professionele cultuurinstellingen en vanwege capaciteitsgebrek het opstellen van nieuw gemeentelijk cultuurbeleid vooralsnog uit te stellen. Met het (aangenomen) amendement 'Regeren is vooruitzien met een actuele Cultuurnota Oss' heeft de gemeenteraad in juli jl. niettemin opdracht gegeven om eind 2020 wel degelijk een actuele cultuurnota aangereikt te krijgen. Om vervolgens weer bij de begrotingsbehandeling in november van 2020 te besluiten deze pas begin 2021 te bespreken, tegelijkertijd met het positioneringsonderzoek naar theater De Lievekamp.

De nieuwe cultuurnota

Cultuur is verbonden met het verlangen van mensen om betekenis te geven aan het leven. Het maakt daarom een wezenlijk onderdeel uit van onze Osse samenleving. We hebben als gemeente een prima, breed en laagdrempelig cultuuraanbod, zowel op professioneel als op amateurniveau. Een dergelijk cultureel veld draagt bij aan een levendige, artistieke, creatieve en participerende gemeenschap en daarmee aan de aantrekkelijk van onze gemeente. Deze beleidsnota verschijnt op een bijzonder moment. De gevolgen van Covid-19 op de culturele sector zijn groot en nog nauwelijks geheel te overzien. We willen dit cultuuraanbod voor onze gemeente behouden, maar ook blijven doorontwikkelen. Landelijk, provinciaal en lokaal beleid bieden veel aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling van ons cultuuraanbod. Voor de beleidsperiode 2021 en verder doen we dit langs twee belangrijke beleidspijlers:

- Behoud van een vitale culturele infrastructuur;
- Cultuur verbindt (via cultuurparticipatie en cultuureducatie).

Met de eerste pijler streven we naar het door de Covid-19-crisis leiden van ons culturele veld. Daarna willen we onze professionele cultuurinstellingen toekomstbestendig maken. Dit vraagt doorlopend aandacht voor de kwaliteit van organisatie en accommodatie, voor een professionele bedrijfsvoering en het flexibel inspelen op ontwikkelingen in onze maatschappij. We blijven daarom inzetten op cultureel ondernemerschap, dit is noodzakelijk voor behoud van onze kernvoorzieningen.
Met de tweede pijler willen we de verbindingen die er al zijn tussen de professionele cultuurinstellingen met het amateurveld, het onderwijs, zorg- en welzijnspartners, het stadscentrum/wijken/kernen en onze inwoners versterken en doorontwikkelen.

Hiervoor zijn voldoende kansen want iedere professionele cultuurinstelling is momenteel volop in transitie;

- Museum Jan Cunen: realiseren van een vaste erfgoedpresentatie, uitbreiding van cultuureducatie-activiteiten, collectiepresentaties op 'maatschappelijke locaties', programmeren in de buitenruimte rondom museum, klimaat- en beveiligingsniveau van het gebouw verbeteren, definitieve afspraken maken over het collectiebeheer (de laatste losse eindjes van het verzelfstandigingsproces).
- Theater De Lievekamp: Theater van de Stad als leidend principe in de programmering, uitbreiden regionale positie, verbreding programmering, (ver)nieuw(d) gebouw.
- Cultuurpodium Groene Engel: thematische programmering (topdown en bottom-up), uitbreiding van cultuureducatie-activiteiten, ruimte voor experiment en nieuwe initiatieven via Cultuurlokaal, doorontwikkeling en professionalisering uitvoeren volgens businessplan.
- Bibliotheek Oss: verder ontwikkelen als netwerkorganisatie met maatschappelijke partners, formeel en informeel leren in samenwerking met onderwijs, verhuizing naar plan Walkwartier.
- Stadsarchief Oss: ontwikkelen naar regionaal erfgoedcentrum, vaste presentatie geschiedenis van Oss, collectiepresentaties op 'maatschappelijke locaties', huisvesting met meer identiteit.
- Muzelinck Centrum voor de Kunsten: verder ontwikkelen naar intermediair en kennisorganisatie voor culturele amateurveld, onderwijs en maatschappelijke partners, vormgeven aan huisvestingsbehoefte samen met theater De Lievekamp.

Elke transitieopgave kent zijn eigen dynamiek en tempo. De ontwikkelingen in de komende jaren, zoals op de vorige pagina omschreven, leggen de basis voor een mooi cultuuraanbod, voldoende ambitieus voor een middelgrote stad en een solide basis voor 'rust' in het cultuurdomein, waarin het de afgelopen jaren behoorlijk heeft gestormd. Dit kwam onder meer door de bezuinigingsoperatie van 2014, gebouwen problematiek en organisatorische en financiële problemen bij diverse instellingen. Voor wat betreft de huisvesting gaan we uit van het volgende: Cultuurpodium Groene Engel en Museum Jan Cunen behouden hun huidige pand, Bibliotheek Oss en Stadsarchief Oss verhuizen naar het plan Walkwartier in het centrum en De Lievekamp en Muzelinck blijven op de huidige locatie elkaar versterken.
Voor de programma's Cultuurparticipatie en Cultuureducatie zoeken we dekking binnen de huidige beschikbare middelen in de cultuurbegroting.

Volgvel	Ons kenmerk
4	4399002

Afbakening, proces en vervolg

We geven met deze cultuurnota richting aan de vorm en inhoud van ons culturele veld. We hanteren daarbij wel een afbakening. De harde kant van erfgoed (monumentenzorg en archeologie) laten we buiten beschouwing. Dit geldt ook voor het subsidiestelsel voor het amateurveld. Hiervoor hebben we binnen onze gemeente afzonderlijke beleidskaders, al zien we ook de nodige 'crossovers'.

In de (korte) periode van begin september 2020 tot eind november 2020 hebben we verschillende stappen doorlopen;

- Analyse van de belangrijkste trends en ontwikkelingen;
- Analyse van landelijke cultuurbeleid;
- Analyse van provinciaal cultuurbeleid;
- Gesprekken met kennisinstellingen;
- Meerdere centrale gesprekken met het professionele cultuurveld;
- Individuele gesprekken met professionele cultuurinstellingen en analyse van (beleids)plannen.

De informatie die we uit bovenstaande stappen hebben opgehaald hebben we vertaald naar de speerpunten van deze nota.

Na het vaststellen van de definitieve cultuurnota "Cultuur verbindt OnSS" willen we vervolgens gaan werken met een periodieke uitvoeringsagenda. Het meerjarige beleidskader is daarmee voor langere tijd geborgd. Pas wanneer dit beleidskader niet meer aansluit bij de praktijk zullen we het beleidskader actualiseren of vervangen door een nieuw beleidskader. Daarom hebben we de subtitel "Cultuurnota 2021 en verder" meegegeven. Met de uitvoeringsagenda borgen we de voortgang en de communicatie naar de gemeenteraad. We communiceren deze via de raadsinformatiebrief cultuur die we ieder jaar versturen.

Aan welke opdracht draagt dit advies bij?

Een aantrekkelijk cultureel veld draagt bij aan een levendige, artistieke, creatieve en participerende gemeenschap en daarmee aan de leefbaarheid in onze gemeente. In de groei naar een 100.000 inwoners-gemeente is het belangrijk en wenselijk om een goed en aantrekkelijk cultureel voorzieningenniveau te hebben. Dit advies draagt bij aan dat voorzieningenniveau en daarmee aan de aantrekkelijkheid van onze gemeente als woon- en werkgemeente.

Volgvel	Ons kenmerk
5	4399002

Welk resultaat willen we bereiken?

Met deze cultuurnota geven we richting aan het culturele veld van onze gemeente. We zorgen voor een stabiel en gedegen fundament. Daarnaast kiezen we voor een duidelijke inhoudelijke focus op cultuureducatie en cultuurparticipatie. Daarmee zorgen we voor verdere ontwikkeling op het gebied van cultuur en onderwijs en voor verbinding tussen cultuur en het sociale domein.

Het doorontwikkelen en toekomstbestendig maken van het aanbod dat er al is, is daarbij het uitgangspunt.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

2.1 De cultuurnota geeft uitvoering aan het amendement van de gemeenteraad.

Bij de behandeling van de Prioriteitennota 2021-2024 op 9 juli 2020 is het amendement "Regeren is vooruitzien met een actuele Cultuurnota Oss" aangenomen. Met de cultuurnota "Cultuur verbindt OnSS" geven we uitvoering aan dit amendement.

2.2 De cultuurnota geeft vorm en inhoud aan de rol die cultuur inneemt in onze gemeente, nu en in de toekomst.

De cultuurnota "Cultuur verbindt OnSS" geeft duidelijk aan op welke manier we een aantrekkelijke cultureel veld willen behouden voor onze gemeente en hoe we de (sociale) waarde van cultuur willen laten bijdragen aan de aantrekkelijkheid van Oss als woon- en werkgemeente. We geven aan dat een culturele infrastructuur een belangrijke bijdrage levert aan het gewenste en noodzakelijke voorzieningenniveau in onze gemeente. Daarnaast geven we inhoudelijk richting aan de verbinding binnen het onderwijs en het sociale domein.

2.3 We sluiten aan op landelijk, provinciaal en lokaal beleid.

We sluiten met de cultuurnota aan op de belangrijkste pijlers in het landelijke en provinciale cultuurbeleid. Landelijk sluiten we hierbij aan op "Cultuur in een open samenleving" het cultuurbeleid vanuit het ministerie van OCW. Provinciaal maken we de verbinding met het regioprofiel "Brabant Maakt Het". Lokaal sluiten we aan bij "Thuis in de Buurt", het beleid op laagdrempelig ontmoeten en de ontwikkelagenda WMO waarbij we werken aan een goede 'sociale basis'.

2.4 De cultuurnota laat nadrukkelijk zien hoe we het inputdocument "De waarde van Cultuur" van het culturele veld vertalen en verankeren naar gemeentelijke ambities.

Het door het culturele veld opgestelde document 'De Waarde van Cultuur' geeft duidelijke inbreng van onze cultuurprofessionals. We hebben vertrouwen in de deskundigheid en

betrokkenheid van deze professionals. We nemen deze inbreng serieus door te laten zien op welke manier we deze vertalen en verankeren naar gemeentelijke ambities. Het culturele veld kan zich vervolgens in hun activiteiten en ontwikkeling op de juiste manier verhouden tot deze ambities.

2.5 Dichter bij inwoners en de identiteit van de gemeente Oss
Door te kiezen voor de twee pijlers cultuureducatie en cultuurparticipatie als inhoudelijke speerpunten voor de toekomst zorgen we dat activiteiten van ons culturele veld beter aansluiten bij de behoefte van onze inwoners en maatschappelijke partners. Deze (nog) betere lokale verbinding van het cultuurveld met onze gemeente draagt bij aan het uitdragen van onze Osse identiteit en de trots die daarbij hoort.

Wat zijn kanttekeningen, tegenargumenten of risico's?
2.1 Niet alle partijen in het culturele veld zijn geraadpleegd
We hebben niet alle partijen in het culturele veld van onze gemeente kunnen spreken, gelet op de beperkte doorlooptijd die ons was gegeven met het amendement. Echter, de partijen die we gesproken hebben staan allen in een hele goede verbinding met andere culturele partijen in onze gemeente. Zij kunnen daarom een goed beeld geven van de culturele ontwikkelingen in onze gemeente. Daarbij zijn partijen er ook van overtuigd dat de speerpunten van deze nota ook voldoende aanknopingspunten bieden voor partijen die niet direct betrokken waren bij het proces.

2.2 De cultuurnota richt zich teveel op de professionele cultuurinstellingen
De kernvoorzieningen in onze gemeente zijn belangrijk om het culturele aanbod in en voor de gemeente te kunnen borgen. Het zijn belangrijke pijlers in ons culturele veld waar veel subsidie aan verstrekt wordt. Dit wil niet zeggen dat we ons amateurveld minder belangrijk vinden. Dit amateurveld is juist voorwaarde om cultuur breed in onze gemeente vorm te geven. Het is een belangrijke voedingsbodem en inspiratiebron. Daarom hebben we ook de Subsidieregeling Cultuurfonds Amateurkunst in het leven geroepen. Alle professionele cultuurinstellingen hebben een goede band met het amateurveld in onze gemeente en met via de pijler Cultuur verbindt wordt deze samenwerking alleen maar meer bevorderd.

2.3 Niet alle financiële gevolgen van dit beleid hebben we in beeld
Financiering van de programmatische ambities op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie is beschreven in de cultuurnota. Deze worden binnen de huidige financiële kaders uitgevoerd.

Van de transities bij onze professionele instellingen is nog niet in alle gevallen duidelijk wat de financiële gevolgen zijn. Dit kan ook nog niet. De transities vinden namelijk plaats op verschillende niveaus, in verschillende context en in verschillend tempo. Omdat dit maatwerk is, wat we in de komende jaren moeten zien vorm te geven met tal van belanghebbenden, kunnen we nog niet aangeven wat per saldo de financiële gevolgen zijn. Gevolgen van deze transities worden autonoom aan de raad voorgelegd voor besluitvorming.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

De programmatische ambities van de cultuurnota worden vormgegeven binnen de huidige financiële kaders van de cultuurbegroting.

b. Privacy

Niet van toepassing.

c. Communicatie

Betrokken culturele partners informeren na besluitvorming.
Uitvoeringsagenda in de toekomst opnemen in de raadsinformatiebrief cultuur.

d*. Uitvoering*

Na advies van de adviescommissie en het raadsbesluit gaan we aan de slag met de uitwerking van de Uitvoeringsagenda.

e. Overlegd met

- Afdeling Finance&Control
- Programmateam Voorzieningen voor Sport, Cultuur en Ontmoeten
- Cultuurpodium Groene Engel
- Bibliotheek Oss / Stadsarchief Oss
- Muzelinck Centrum voor de Kunsten
- Theater De Lievekamp
- Museum Jan Cunen
- Stichting Oss Cultureel
- K26

Volgvel	Ons kenmerk
8	4399002

Bijlagen

- Cultuurnota gemeente Oss; Cultuur verbindt OnSS
- Input Cultuurtafel voor cultuurnota: De Waarde van Cultuur
- Regioprofiel Cultuur Provincie Noord-Brabant: Brabant Maakt het
- Cultuurbeleid ministerie OCW: Cultuur in een open samenleving

---

Samenvatting

Cultuur maakt een wezenlijk onderdeel uit van onze Osse samenleving. Een goed functionerend en aantrekkelijk cultureel bestel draagt bij aan het leef- en vestigingsklimaat van onze groeiende gemeente. We hebben als gemeente een prima, breed en laagdrempelig cultuuraanbod. We willen dit cultuuraanbod voor onze gemeente behouden en blijven doorontwikkelen. Hiervoor zijn voldoende kansen want iedere professionele cultuurinstelling is momenteel volop in transitie. Ook landelijk, provinciaal en lokaal beleid bieden veel aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling van ons cultuuraanbod. Voor de beleidsperiode 2021 en verder doen we dit langs twee belangrijke beleidspijlers:

- Behoud van een vitale culturele infrastructuur;
- Cultuur verbindt (via cultuurparticipatie en cultuureducatie).

De eerste pijler zet in op het goed door de Covid-19-crisis loodsen van onze professionele culturele instellingen en de doorontwikkeling daarvan daarna. We nemen bestaande huisvesting als uitgangspunt. De tweede pijler zet in op cultuurparticipatie en cultuureducatie. Met cultuur-participatie willen we de cultuurdeelname van de inwoners van Oss vergroten. Dit doen we samen met cultuurpartners en zorg- en welzijnsinstanties. Met cultuureducatie willen we via OKVO en CMK III cultuureducatie ook naar het Voortgezet Onderwijs, Bijzonder Onderwijs en VMBO brengen.

Na het vaststellen van de definitieve cultuurnota “Cultuur verbindt OnSS” willen we gaan werken met een periodieke uitvoeringsagenda.